

ROERKERKNIEUWS - Kersttijd

editie 186 (8 januari 2024) – www.roerkerken.nl

ein gooj roetsj – zalig nieuwjaar!

De laatste begint het ook in onze streken steeds meer in te burgeren, om elkaar bij gelegenheid van de jaarwisseling 'ein gooj roetsj' toe te wensen. In Kerkrade en omgeving was dat al langer gebruikelijk ('in jów roetsj'). Daarmee wil zoiets gezegd zijn dat men hoopt dat men behouden in het nieuwe jaar terecht mag komen. Deze nieuwjaarswens komt uit het Duitse taalgebied, waar men zegt: "*Guten Rutsch – einen guten Rutsch ins neue Jahr – Rutsch guet übere*" (met name in Zwitserland). Voor het eerst duikt deze nieuwjaarswens of -groet op rond het jaar 1900. Wat nu precies de herkomst van deze wens resp. groet is, dat is niet helemaal duidelijk. Er zijn er die denken dat die wens oorspronkelijk uit het Jiddisch komt en via het Bargoens ('Rotwelsch') in de Duitse taal terecht is gekomen. Dan zou de uitdrukking afgeleid zijn van het Hebreeuwse woord voor (de Joodse) nieuwjaarsdag: 'Rosj ha-Sjana'. Die dag wordt in het Hebreeuws ook wel 'Jom Hasjofar' genoemd, letterlijk: 'dag van de sjofar', de dag waarop de 'sjofar', de ramshoorn wordt geblazen. Anderen zien een verband met het oude Duitse werkwoord 'rutschen' of het zelfstandig naamwoord 'die Rutsche' waarmee het reizen of een reis werd aangeduid (wikipedia: "guten Rutsch"). Op Nieuwjaardag zelf was het vroeger gebruikelijk om elkaar een 'Zalig Nieuwjaar' toe te wensen. Maar omdat bijna niemand meer weet wat 'zalig' betekent, is deze wens steeds meer in onbruik aan het raken. Het Nederlandse bijvoeglijk naamwoord 'zalig' betekent volgens Etymologisch Woordenboek van het Nederlands: 'intens gelukkig'; 'het eeuwig heil deelachtig'; 'verrukking teweegbrengend'; en 'heerlijk'. Het komt van het Middel-Nederlandse 'salich' en is afgeleid van het Gotische 'sels' (= 'goed'; 'deugdelijk'). Van het Oud-Engels 'sælig' (= 'gelukkig'; 'onschuldig') komt het Engelse 'silly' (= 'onnozel'). Volgens voornoemd Etymologisch Woordenboek is 'zalig' mogelijk verwant met het Latijnse woord 'solari' (= 'troosten') en het Griekse 'hilaros' (= 'vriendelijk'; 'vrolijk'). Van Dale's Etymologisch Woordenboek (1997) wijst op de verwantschap met het Latijnse 'salvus' (= 'behouden') en het Griekse 'holos' (= 'geheel'). In de continentaal West-Germaanse talen (Duits: 'selig'; Deens: 'salig') werd het woord al vroeg gebruikt als vertaling van het christelijk Latijnse woord 'beatus' (= 'gezegend'; 'het eeuwig heil deelachtig'), dat in het klassiek Latijn 'gelukkig' betekent ('beatus' als equivalent van het Griekse 'makarios'). In de Nederlandse vertaling van de Romeinse Misliturgie vinden we vlak voor de H. Communie de formulering: 'Zalig zij die genodigd zijn aan de Maaltijd des Heren' (in het Latijn staat echter niet 'Maaltijd des Heren' maar 'bruiloftsmaal van het Lam': 'beati qui ad cenam Agni vocati sunt'). Het beeld van de bruiloft van het Lam is ontleend aan het laatste Bijbelboek, de Apocalyps (19,7; 21,9). De zaligen vormen tezamen de Bruid: de gemeenschap van de heiligen; de 'bruiloft' tussen Christus en zijn Bruid is de voltooiing van de Verlossing (kro-ncrv.nl). In ieder geval is dit ook wat wij U aan het begin van het nieuwe jaar toewensen: dat wij in en voor ons leven meer van de toekomst durven verwachten dan er van nature in zit, dat wij ons op weg weten naar de toekomst die God in en door zijn Zoon voor ons heeft weggelegd, de toekomst die God in en door Zijn Zoon voor ons wil zijn. Zalig Nieuwjaar!

kerkverwarming

Het was altijd zo vanzelfsprekend dat het in onze kerken juist met kerstmis gezellig warm was. In Herkenbosch kwam dat dit jaar niet uit, omdat de verwarming stuk was en niet meer

op tijd gerepareerd kon worden. In St. Odiliënberg (basiliek) stond de verwarming ook gedurende de Advent in de nachtstand. Alleen tijdens de Kerst-missen werd er gestookt. Dat natuurlijk uit bezuinigingsoverwegingen. In Duitsland hadden al 18 van de 27 katholieke bisdommen aanbevolen de kerkverwarming tijdens de feestdagen te matigen. In het door het instituut 'Energie und Kirche' uit Mülheim a/d Ruhr uitgebrachte advies ('Beheizen von Kirchen') heette het: *"Idealerweise verzichten Sie vollständig auf eine Temperierung. Bei zwingender Notwendigkeit sollte man die Temperatur um maximal fünf Grad erhöhen"* (energie-und-kirche.de). Wel waren er bisdommen waar men voor drukbezochte vieringen uitzonderingen maakten; hier en daar werd de kerkgangers zelfs aangeraden zich extra warm te kleden en/of een deken mee te nemen. Natuurlijk is geen kerk is hetzelfde, zegt woordvoester Sabine Jellinghaus van het instituut 'Energie und Kirche'. Alleen al qua grootte en bouw materiaal vertonen de kerken meestal een traag temperatuurgedrag: oud muurwerk heeft zeker tien uur nodig om een graad warmer te worden. Ook de luchtvochtigheid is van belang voor het behoud van kunstwerken en de gebouwen zelf. De basistemperatuur van kerken beweegt zich tussen 8° en 12°: ze dient volgens deskundigen er voornamelijk op gericht te zijn orgels en kunstwerken alsmede het gebouw zelf te behouden en schimmelvorming en uitdroging te voorkomen. Volgens de handleiding wordt aanbevolen de kerken hooguit een beetje te verwarmen als de luchtvochtigheid boven de 70 % komt. Niet alleen door kerken zo weinig mogelijk te verwarmen bespaart men op de kosten. In het bisdom Trier werd aanbevolen de vieringen zoveel mogelijk te concentreren. Parochieclusters dienden twee kerken aan te wijzen waar de verwarming de temperatuur tot hoogstens 11° mocht worden opgestookt. Buiten de vieringen en in andere kerken gold een minimumtemperatuur van 6°. De kerkinventaris diende waar mogelijk naar een droge, verwarmde ruimte te worden overgebracht. Ook raadden de Energiesparings-deskundigen uit Mülheim aan de Roer aan vieringen naar (gemakkelijker te verwarmen) parochie- of gemeenschapshuizen te verplaatsen (domradio.de en katholisches.de). Het waren natuurlijk maar aanbevelingen die het instituut (netwerk) 'Energie und Kirche' deed. Als eigenaren van de kerken staat het de parochies natuurlijk vrij wat ze ermee deden en doen. Het mag echter te denken geven dat zelfs in Duitsland (waar men toch zo iets als kerkbelasting kent) aan energiebesparing gedacht wordt. Dan zaten wij er de afgelopen kerstdagen ondanks alles toch nog warmpjes bij. Maar zo 'druk' als het met de feestdagen in onze kerken is, is het door het jaar niet. Als we de kosten voor de kerkverwarming delen over het aantal kerkgangers, wordt het toch echt bedenkelijk ...

Afscheid van een bisschop met Posterse 'roots'

In Posterholt kenden we al een (missie-)bisschop met Posterse 'roots': Mgr. Antoon Konings SMA (1910-1991). Maar ook onze vlak vóór kerstmis overleden (oud-)bisschop Harrie Smeets (1960-2023) heeft Posterse 'roots', zoals we eerder al in 'De [HVR-]Klepper' (51 [2019] nr. 1) uit de doeken deden. Aan het begin van het nieuwe jaar, op Driekoningendag, werd hem onder grote belangstelling (in aanwezigheid van maar liefst zestien bisschoppen) vanuit de Roermondse kathedraal uitgeleide gedaan, waarna hij in de grafkapel van de Roermondse bisschoppen op 'd'n aaje Kirkaof' te ruste werd gelegd. Smeetsen hebben wij in Posterholt natuurlijk te over. Als eerste voorouder komen wij bij Peter Smeets uit die in 1782 in Vlodrop trouwde met Helena de Wael. Zijn zoon Henricus Smeets (1786-1865), sinds 1807 gehuwd met Margaretha Timmermans (1787-1855), was 'halfer' of halfwinner (pachter) op de Holsterhof en verschillende jaren kerkmeester van onze parochie. Over hem en zijn Posterse nakomelingen schreef Jeu Veelen (1936-2018) al eens een interessant artikel

genaamd 'boeren, brouwers en bestuurders' (Jaarboek Roerstreek 1999). De stamlijn verloopt via zijn zoon Gerard Smeets (1816-1876), sinds 1839 gehuwd met de Posterse Anna Maria Bosch (1816-1872) en zijn kleinzoon Joseph Hubertus Aloysius Smeets (1853-1928) sinds 1877 gehuwd met Anna Elisabeth Voets (1855-1916). Dit zijn de betovergrootouders van Mgr. Harrie Smeets, zoon van Hendrikus Hubertus Aloysius Smeets (1928-2006), sinds 1956 gehuwd met Leonie Josephine Clementine Krux (1928-2009), kleinzoon van Hendrikus Hubertus Smeets (1891-1956), sinds 1927 gehuwd met Maria Hubertina Ruber (1893-1980); achterkleinzoon van voornoemd echtpaar Smeets-Voets. Gerards broer Jan (Hanke) Smeets (1811-1892) was gehuwd met de van de overzijde van de grens (Haaren) afkomstige Catharina Gertrudis Walraven (1825-1886). Hun zoon Joseph Christiaan Smeets (1861-1901) was na de vroegtijdige dood van zijn eerste vrouw Elisabeth Johanna Josepha Schurgens (1865-1894) hertrouwd met de uit Kirchhoven (D) afkomstige Maria Elisabeth Pachtland (1872-1961). Dit zijn zowel de grootouders van de ruim vijf jaar geleden overleden Jean Smeets (1933-2017), oftewel Sjang van Harie van Set, oud-directeur van het internaat van het Roermonds bisschoppelijke college Schöndeln, en van de bijna een jaar geleden overleden Jacques Smeets (1934-2023), oftewel Sjaak van Pierre van Set, jarenlang koster van de Posterse St. Matthiaskerk (zie Roerkerknieuws 149)

personalia

Op zaterdagmorgen 23 december j.l. namen we vanuit de St. Matthiaskerk van Posterholt afscheid van **Karel Gertrudis Hubertus Marie (Karel) Heijmans (1960-2023)**. Geboren in Roermond, maar getogen in Posterholt, op de (Voorste) Varst, stoomde hij - omdat hij goed kon leren - na de lagere school al meteen door van de mavo, over de havo naar het atheneum, om vervolgens naar de Limburgse Bestuurs-academie in Sittard te gaan. Zo kwam hij als ambtenaar bij de gemeente Posterholt (later gemeente Roerdalen) terecht. In 1991 leerde hij op familiebezoek in Montfort de Poolse Anja Hadzlik kennen, die daar toevallig op bezoek was omdat haar zus toen verkering had met Karels neef. Ze trouwden een jaar later en vestigden zich - na nog even aan de rector Van de Boornlaan te hebben gewoond - aan de Streekelsweg waar ook zoon Tom zou opgroeien. Naast zijn werk mocht hij graag muziek maken en fotograferen. In die tijd was hij ook lid van het Posterholts Gemengd Koor. Ook gingen ze graag met zijn allen op vakantie. Vooral de bergen waren bij Karel favoriet. Daar gingen ze dan ook graag naar toe. Maar omdat hij ook fan van de Tour de France was - in zijn jonge jaren was hij nog lid van de Posterse Wielclub geweest - gingen ze ook graag naar Frankrijk. Hij was een echt familiemens die hield van sfeer en gezelligheid. Dat zocht en vond hij ook bij Mannenkoor St. Caecilia Linne, de vereniging waar hij een kleine vijf jaar geleden samen met een paar andere zangvrienden lid van werd. Met dit koor maakte hij afgelopen najaar nog een mooie concertreis naar Trier mee. De laatste weken voelde hij zich wat grieperig. Toen daar onlangs nog hoge koorts bij kwam werd hij in het ziekenhuis opgenomen, waar al gauw bleek dat hij bij de hartoperatie van 2 ½ jaar geleden een ernstige bacteriële infectie had opgelopen. Toen hem daar in het ziekenhuis nog twee keer achter elkaar een hartstilstand met fatale gevolgen trof kwamen er op zaterdag 16 december j.l. onverwacht en vroegtijdig een einde aan zijn mooie leven. Na de uitvaartmis, opgeluisterd door zijn zangvrienden uit Linne, legden we hem in de buurt van zijn ouders op begraafplaats Ter Borgh ter ruste.

Op driekoningendag 6 januari deden we vanuit de St. Matthiaskerk van Posterholt **Gertrudis Maria (Truus) Janssen-Schoenmakers (1926-2023)** uitgeleide. Geboren en getogen in

Posterholt, als vierde van de in totaal acht kinderen van Jacques Schoenmakers en Wies Hommen die op de Donk een café, een kruidenierszaak en een drankenhandel runden. Na de huishoudschool ging ze bij een oom en tante in de huishouding werken. Het was in de periode dat ze verkering kreeg met de eveneens uit Posterholt afkomstige Sjang Janssen (1923-2014), zoon van de plaatselijke smid, met wie ze in 1950 trouwde. Ze woonden aanvankelijk in bij Huub en Mia Graus op de Zwarte Berg, waar ook hun beide dochters werden geboren. Niet lang betrokken ze een huurhuis aan de Burg. Geradtsstraat, waar hun twee zonen werden geboren. In 1961 verhuisden ze andermaal, dit keer naar een eigen huis aan de Hoofdstraat. Muziek en zingen was haar lust en haar leven. Vanaf de oprichting in 1968 werd ze dan ook bijna als vanzelfsprekend lid van het Posterhols Gemengd Koor (PGK), waarvan ook 2 broers en 3 zussen lid van werden. Naast zijn werk als bedrijfsambtenaar vervulde haar man in de St. Matthiasparochie de functie van kerkmeester. Een nieuwe levensfase brak voor hen aan toen de kinderen uitvlogen en eigen gezinnen stichtten en er kleinkinderen bijkwamen. Op de eerste lichting pasten ze nog regelmatig op, maar met de tweede lichting werd dat vanwege het klimmen der jaren toch minder. Toen er na verloop van tijd ook nog achterkleinkinderen bij kwamen werd het echt moeilijk om het overzicht te behouden. Desalniettemin waren ze als (over-)grootouders altijd vol zorg en aandacht voor ze. Toen haar man ziek werd stond ze dag en nacht voor hem klaar; toen hij begin 2014 overleed miste ze hem dan ook zeer. Sindsdien begon ze ook zelf steeds meer met haar gezondheid te sukkel. Dat werd ook de reden om het grote huis aan de Hoofdstraat te verruilen voor een appartementje in zorgcentrum Bosscherhof in Herkenbosch, waar ze de afgelopen jaren met veel liefde en zorg werd omringd. Op de laatste dag van 2023, vlak voor haar 98^e verjaardag op 5 januari, kwam er een einde aan haar lange en welbestede leven. Na de uitvaartmis legden we haar bij haar man te rusten op het RK kerkhof.

Wit U ons (ook in dit nieuwe jaar weer) financieel ondersteunen? Bij voorbaat dank!

Herkenbosch: NL 52 RABO 0121 402 088 t.n.v. kerkbestuur St. Sebastianus

Melick: NL 40 RABO 0133 000 400 t.n.v. kerkbestuur St. Andreas

Montfort: NL 39 RABO 0134 704 126 t.n.v. kerkbestuur H. Catharina

St. Odiliënberg: NL 79 RABO 0138 1180 00 tnv kerkbestuur HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus

Posterholt: NL 06 RABO 0142 301 760 t.n.v. kerkbestuur St. Matthias

Vlodrop: NL 10 RABO 0154 600 512 t.n.v. kerkbestuur St. Martinus

Tot slot

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief kan via: clustersecretariaat@roerkerken.nl

Jos. L'Ortye (Posterholt), pastoor, tel. 40 12 21 - pastoor@roerkerken.nl

Paul Hamans (St. Odiliënberg), assistent, tel. 527 825 - p.hamans@roerkerken.nl

Gerard Sars (St. Odiliënberg), diaken, tel. 537 765 - g.sars@roerkerken.nl

Rim Mom (Montfort), diaken, tel. 542 154 - r.mom@roerkerken.nl

Bert Venner (Roermond), diaken, tel. 320 215 - b.venner@roerkerken.nl

Lian Overbeeke (Posterholt), catechiste, tel. 06 – 526 20 245 - l.overbeeke@roerkerken.nl

Parochiebureau Herkenbosch (Anja Wagemans), tel. 520 672 - sebastianus@roerkerken.nl

Parochiebureau Melick (Marie-Anne Geraedts), tel. 537 965 - andreas@roerkerken.nl

Parochiebureau Montfort, tel. 543 127 - catharina@roerkerken.nl

Parochiebureau St. Odiliënberg (Marlou Roeleveld), tel. 531 384 - otgerus@roerkerken.nl

Parochiebureau Posterholt (Lilian Peters), tel. 400 275 - matthias@roerkerken.nl

Parochiebureau Vlodrop (Marjon van der Beek), tel. 401 207 - martinus@roerkerken.nl